

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

STATUTÁRNÍ MĚSTO Kladno

PLÁN VZDÁLENÉ DÍLČÍ PODPORY V OBLASTI INKLUZIVNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ PRO OBDOBÍ 2019–2021

Tento materiál vznikl za finanční podpory Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání v rámci projektu „Inkluzivní a kvalitní vzdělávání v územích se sociálně vyloučenými lokalitami“, reg. č. projektu CZ.02.3.62/0.0/0.0/15_001/0000586. Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

Obsah

1. Úvod	3
2. Analytická část	4
2.1. Shrnutí výsledků Vstupní analýzy	4
2.1.1. Demografické údaje	4
2.1.2. Síť škol, školských zařízení – Mateřské školy	4
2.1.3. Síť škol, školských zařízení – Základní školy	5
2.1.4. Síť škol, školských zařízení – střední školy	8
2.1.5. Další instituce	9
2.1.6. Volnočasové aktivity a sociální služby	10
2.2. Shrnutí výsledků činnosti lokálního partnerství	11
2.2.1. Spolupráce Statutárního města Kladno a Agentury pro sociální začleňování v režimu vzdálené dílčí podpory pro oblast vzdělávání	11
2.2.2. Dobrá praxe	11
2.2.3. Problémy a překážky v optimálním zapojení dětí a žáků ze sociálně znevýhodněného prostředí do formálního i neformálního vzdělávání	12
3. Návrhová část	15
3.1. Cíle a opatření formulované aktéry pracovní skupiny:	15
3.2. Analýza rizik	16
4. Implementace plánu	17
4.1. Role subjektů zapojených do realizace plánu vzdálené dílčí podpory v oblasti vzdělávání	17
4.2. Spolupráce Statutárního města Kladno a Agentury pro sociální začleňování v režimu vzdálené dílčí podpory	17
Závěr	18
Seznam zkratk	19

1. Úvod

Předkládaný dokument – Plán vzdálené dílčí podpory pro oblast vzdělávání ve Statutárním městě (SM) Kladno shrnuje výsledek spolupráce SM Kladno a Agentury pro sociální začleňování v režimu vzdálené dílčí podpory v období od zahájení spolupráce v dubnu roku 2018 do poloviny roku 2019.

Spolupráce byla na jejím samotném začátku směřována tematicky do oblasti sídliště Nové Kročehlavy, které je největší nejen v samotném Kladně, ale také v celém Středočeském kraji a na jehož území se kumulují problémy spojené se sociálním vyloučením a občanským soužitím.

Žádost SM Kladno o poskytnutí vzdálené dílčí podpory akcentovala dvě tematické oblasti se zaměřením na území sídliště Nové Kročehlavy:

- 1) občanské soužití (resp. revidované zaměření pro oblast bydlení) – tato oblast je zahrnuta do samostatného a provázaného dokumentu Plán vzdálené dílčí podpory
- 2) vzdělávání – tato oblast je zahrnuta v tomto dokumentu

Spolupráce v režimu Vzdálené dílčí podpory pro oblast Vzdělávání bylo na základě Memoranda o spolupráci zaměřeno na téma záškoláctví a cílovou skupinu sociálně znevýhodněných dětí a žáků žijících na území Nové Kročehlavy, dle tohoto zadání byli ve spolupráci s městem vytipováni následující aktéři:

- MŠ Josefa Hory, MŠ Čtyřlístek
- ZŠ Norská 2633, ZŠ Pařížská 2249, ZŠ Školská 322 a ZŠ Vodárenská 2116
- SOU Vrapice
- Oddělení sociálně-právní ochrany dětí Kladno
- Pedagogicko-psychologická poradna Kladno
- Člověk v tísni, o.p.s. Kladno
- Středisko ROSA

Tito aktéři byli též zahrnutí do výzkumného šetření realizovanému Agenturou v měsících duben – květen 2019, jehož závěry jsou shrnuty ve Vstupní analýze vzdálené dílčí podpory ve vzdělávání Kladno (Staveník, 2019) a z níž, není-li uvedeno jinak, vychází údaje kapitoly č. 2 Analytická část.

2. ANALYTICKÁ ČÁST

2.1. Shrnutí výsledků Vstupní analýzy

2.1.1. Demografické údaje

Město Kladno se nachází v severozápadní části Středočeského kraje zhruba 25 kilometrů od Prahy a tvoří jej šest městských částí: Kladno-město, Dubí, Kročehlavy, Rozdělov, Švermov a Vrapice. Kladno je třináctým největším městem v ČR a k 31. 12. 2018 mělo 69 054 obyvatel. Počet obyvatel Kladna v minulosti rostl především v 60. a 70. letech v souvislosti s rozvojem průmyslové výroby a těžby v oblasti. V 90. letech ale počet obyvatel začal postupně klesat, přičemž k největšímu propadu došlo po roce 2000 zřejmě v souvislosti s útlumem těžkého průmyslu v oblasti. Počet obyvatel od roku 2015 mírně stoupá, a to především díky migraci, protože přirozený přírůstek obyvatel dosahuje v podstatě od roku 2011 záporných hodnot.

Kladno jako i ostatní průmyslová města v ČR patří mezi sídla s vyšším podílem romských obyvatel. Počet Romů v Kladně je odhadován zhruba na 5 000 - 7 000, přičemž 700 až 1 300 z nich je podle Analýzy sociálně vyloučených lokalit (GAC, s.r.o. 2015)¹ možné označit jako sociálně vyloučené či sociálním vyloučením ohrožené.

V lokalitě Nové Kročehlavy je soustředěno přibližně 11 tisíc bytů, z toho téměř 10 tisíc je panelové konstrukce. Zbývajících tisíc bytů bylo na sídlišti postaveno ještě bez využití panelové technologie. Sídlíště Nové Kročehlavy tak s necelými 30 tisíci obyvateli a 10 tisíci panelovými byty představuje největší koncentraci panelových domů nejen v Kladně, tak i v rámci celého Středočeského kraje. Za místo s nejvyšším podílem domácností ohrožených sociálním vyloučením je považován bytový dům v Holandské ulici. Toto místo spolu s přilehlými ulicemi (tzv. lokalita Bajkal) je považováno i za jedno z nejproblematictějších z hlediska občanského soužití. Další lokality v Nových Kročehlavech s koncentrací osob ohrožených sociálním vyloučením představují ubytovny v ulicích Americké a Obránců míru. Ve zmíněných lokalitách žije odhadem 200 - 250 sociálně znevýhodněných osob, včetně rodin s dětmi. S rodinami z ubytoven pracuje organizace Člověk v tísni, bohužel ale nikdo systematicky nepracuje s lokalitou Bajkal v Holandské ulici. Na ulici Josefa Hory se nachází též Azylový dům pro matky s dětmi s kapacitou 12 klientek.²

2.1.2. Síť škol, školských zařízení – Mateřské školy

Na území města Kladna se nachází 32 pracovišť mateřských škol zařazených do rejstříku škol (včetně jedné církevní MŠ a dvou soukromých MŠ). Na základě zaměření spolupráce Kladna a Agentury (vymezení spolupráce na území Nové Kročehlavy) byly v rámci přípravy této studie

¹ Zdroj: Analýza sociálně vyloučených lokalit (GAC, s.r.o.)

<https://www.esfcr.cz/documents/21802/791224/Anal%C3%BDza+soci%C3%A1ln%C4%9B+vylou%C4%8Den%C3%BDch+lokalit+v+%C4%8CR/65125f3c-3cd9-4591-882b-fd3935458464>

² Více viz Vstupní analýza vzdálené dílčí podpory v Kladně: Závěrečná zpráva z výzkumného screeningu. (Korecká, Kunová & Mair 2018).

dotazovány MŠ Čtyřlístek a MŠ Josefa Hory, přičemž děti se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP), děti sociálně znevýhodněných rodičů a rodičů cizí státní příslušnosti docházely především do MŠ Čtyřlístek. Do statistiky mateřských škol v tabulce níže je zahrnuto též detašované pracoviště ZŠ Norská (ul. Na Vyhaslém).

Dle zjištění funguje správně výběr dětí do školek podle kritérií spádovosti a věku dětí. Žádná z monitorovaných školek nedisponuje speciální třídou. Podpůrným zařízením je v Kročehlavech předškolní klub provozovaný organizací Člověk v tísni. Kapacita předškolního klubu je 15 dětí a ve školním roce 2018/2019 byla naplněna, průměrně jej navštěvuje 10 dětí denně. Dvakrát měsíčně děti z klubu navštěvují i mateřskou školu, aby se později lépe začlenily do většího kolektivu a seznámily se s fungováním mateřských škol.

MŠ	Aktuální počet žáků	Žáci se SVP	Počet soc. znevýhodněných (odhad)	Cizinci	Počet asistentů pedagoga
MŠ Čtyřlístek	175	5	40	25	0
MŠ Josefa Hory	105	0	5	7	0
MŠ Norská (prac. Na Vyhaslém)	112	0	2	0	1

Mateřská škola Čtyřlístek

Mateřská škola Čtyřlístek měla ve šk. roce 2018/2019 zapsaných 175 dětí a z hlediska kapacity byla zcela naplněna. Nicméně škola se z důvodu vyšší koncentrace dalších mateřských škol v okolí potýká s mírným nezájmem rodičů a k naplnění kapacity došlo až díky přijímání mladších dětí ze vzdálenějších lokalit jako Kladno-Rozdělůvka a z malých obcí v okolí Kladna. Škola má dvě pracoviště na ulicích Bulharská a Dánská. Na pracovišti na ul. Dánská dochází více sociálně znevýhodněných dětí, v okolí školy se nachází lokalita Bajkal a několik soukromých ubytoven.

Mateřská škola Josefa Hory

Do mateřské školy Josefa Hory v Kladně docházelo ve školním roce 2018/2019 105 dětí. Škola byla zcela naplněna a má dostatek zájemců o umístění. Do školy v tomto období nedocházelo žádné dítě se SVP, 5 sociálně znevýhodněných dětí a 7 dětí cizí státní příslušnosti. Pro sociálně znevýhodněné děti má školka zajištěné obědy zdarma.

2.1.3. Síť škol, školských zařízení – Základní školy

Statutární město Kladno je zřizovatelem 16 základních škol. Z těchto škol byly na základě vymezení spolupráce na území Nové Kročehlavy dotazovány ZŠ Norská 2633, ZŠ Pařížská 2249, ZŠ Školská 322 a ZŠ Vodárenská 2116.

Ze čtyř dotazovaných škol je největší a současně i ve vztahu k oficiální kapacitě nejnaplněnější školou ZŠ Norská 2633, kde dochází i nejvíce sociálně znevýhodněných žáků a žáků se SVP. Romští žáci docházejí především na ZŠ Školskou 322 a na ZŠ Pařížskou 2249, což v souvislosti s nastavením spádů základních škol poukazuje na zvýšené riziko segregace v místní vzdělávací soustavě. Žáci cizí státní příslušnosti jsou mezi jednotlivými školami poměrně rovnoměrně rozvrstveni. Speciální třídy a přípravné třídy má ZŠ Pařížská 2249 a ZŠ Školská 322. ZŠ Pařížská 2249 nabízí i vzdělávání v ZŠ speciální.

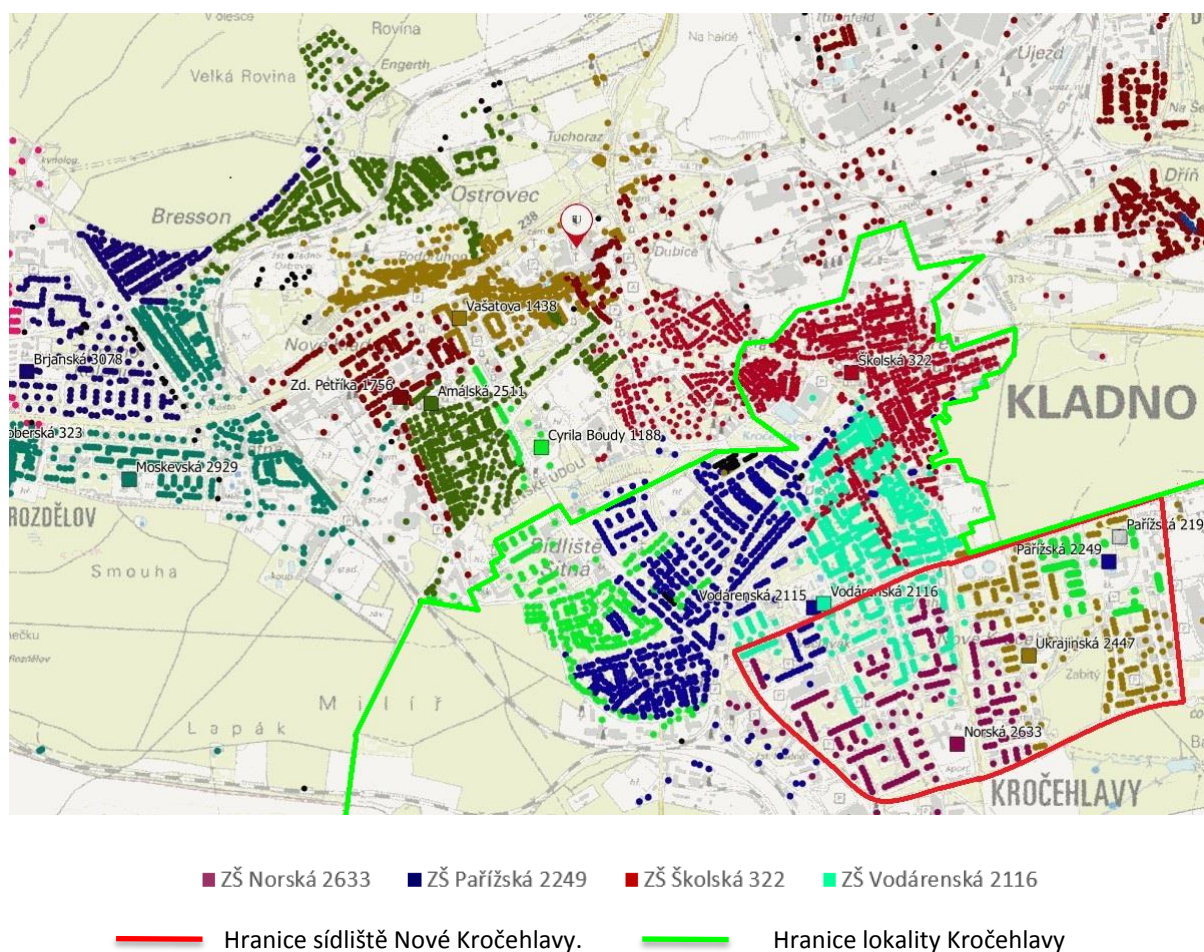
Přehled základních škol

ZŠ	Kapacita školy	Aktuální počet žáků	žáci se SVP	Počet soc. znevýhodněných (odhad)	cizinci	Počet speciálních tříd/žáků	Počet neoml. hodin
ZŠ Norská 2633	980	902	125	116	30	0	0,3
ZŠ Pařížská 2249	309	240	99	83	19	7/67	23
ZŠ Školská 322	620	229	98	104	1	1/8	-
ZŠ Vodárenská 2116	750	623	78	30	24	0	0,8

Obrázek 1:

Mapa spádů základních škol v Kladně (Zdroj: Čada 2015 in Vstupní analýza vzdálené dílčí podpory vzdělávání pro Kladno)

ZŠ Norská

V případě ZŠ Norské dochází v průběhu posledních let k nárůstu počtu žáků, čemuž odpovídá i zvýšení kapacity školy v uplynulém roce. V okolí školy se nachází několik soukromých ubytoven, ze kterých docházejí děti i do této ZŠ. Romských žáků v tomto období do školy docházelo podle odhadů školy 36 (4 %). Škola měla ve školním roce 2018/2019 k dispozici 20 asistentů pedagoga. Školu je možné považovat za mimořádně aktivní, co se týče podpory sociálně znevýhodněných žáků. Zaměstnanci školy se snaží sociálně slabé děti vytipovávat už při zápisu a dále prostřednictvím detekce žáků (projekt Nadace Sirius), aby jim mohli včas nastavit podporu, ať už skrze doučování, obědy zdarma nebo zajištění pomůcek do výuky. K těmto účelům škola využívá sociální fond školy, do kterého rodiče přispívají 500 Kč ročně a ze kterého škola hradí náklady na stravné, pomůcky a výlety. ZŠ Norská má kromě standardní ZŠ i detašované pracoviště ZŠ Montessori.

ZŠ Pařížská

Bývalá speciální škola, která prochází od roku 2012 transformací, kdy se v návaznosti na pokles žáků rozhodlo vedení školy začít otevřít i běžné třídy základní školy. Kromě těch dnes školy nabízí i třídy zřízené podle §16 (tzv. speciální). Část učitelského sboru tvoří speciální pedagogové,

škola má 15 asistentů pedagoga. Škola se nejvíce ze sledovaných škol potýká s neomluvenou absencí, kdy počet neomluvených hodin na žáka ke 3. čtvrtletí školního roku 2018/2019 byl 23 hodin. S tím se pojí i množství kázeňských problémů mezi žáky školy. Na to upozorňovali i někteří dotazovaní rodiče, kteří ale byli se službami pedagogického sboru jinak spokojeni. Zhruba 40 % žáků školy tvoří romské děti. Do školy tak dochází poměrně velký podíl žáků s jinými životními podmínkami, z kulturně odlišného prostředí, s mentálním postižením nebo s poruchami chování či s psychiatrickou diagnózou. Vysoký podíl znevýhodněných dětí na škole, jejichž rodiče se potýkají s finančními problémy, se odráží i v nemožnosti školy provozovat fond školy financovaný rodiči žáků. Tím škola nedisponuje volnými prostředky, např. na výukové pomůcky, či na úhradu nákladů spojených s mimoškolními akcemi a musí je v důsledku toho omezit. Škola nabízí přípravnou třídu, o kterou je poměrně velký zájem. Při škole sídlí Speciální pedagogické centrum (SPC), které poskytuje služby převážně dětem a žákům s mentálním postižením.

ZŠ Školská

Má kapacitu 620 žáků a ve školním roce 2018/2019 do ní docházelo 229 žáků. Jedná se tak o nejméně naplněnou ZŠ ze sledovaných škol. Tato škola je nejvíce ohrožena segregací z pohledu téměř 80% romských žáků na škole. Do školy také dochází množství žáků s mentálním postižením, většina z nich je vzdělávána v běžných třídách. Část pedagogického sboru tvoří speciální pedagogové, škola má 15 asistentů pedagoga. Škola se snaží ve spolupráci se SPC ve Vrapicích včas odhalit problémy u dětí v prvních třídách a nastavit adekvátní podpůrná opatření k úspěšnému zvládnutí výuky. Škola prací se žáky s lehkým mentálním postižením a SVP zvládá zřejmě dobře, v podstatě všichni dotázaní rodiče, jejichž děti docházely do školy, byli se školou velmi spokojeni. Zástupci školy považují za klíčový individuální přístup a trpělivou komunikaci se sociálně znevýhodněnými rodiči. Až třetina žáků školy bydlí na soukromých ubytovnách, proto je i počet žáků školy kolísavý, právě v důsledku častého stěhování těchto žáků.

ZŠ Vodárenská

ZŠ Vodárenská 2116 se ze sledovaných škol potýká nejméně se žáky se SVP (13%) a se sociálně znevýhodněnými žáky (5%). Škola jako jediná z těchto důvodů také nenabízí žádný z programů obědů zdarma, protože podle zástupců školy nejsou mezi jejich žáky takoví, kteří by to potřebovali. Škola má ze sledovaných škol největší podíl žáků cizí státní příslušnosti (24 žáků). Do školy ve sledovaném školním roce docházelo 18 romských žáků a žádné děti z ubytoven. Škola měla v tomto období 6 asistentů pedagoga.

2.1.4. Síť škol, školských zařízení – střední školy

V Kladně sídlí 2 gymnázia, 9 středních odborných škol a učilišť, z toho 2 soukromé, 3 vyšší odborné školy (z toho 1 soukromá) a jedna vysoká škola. Z těchto škol bylo dotazováno na základě zaměření spolupráce Agentury a města Kladna v rámci přípravy analýzy pouze SOU a praktická škola Kladno-Vrapice.

SOU Vrapice bylo do vzorku sledovaných škol přidáno jako reprezentant školy, kam se ubírají někteří žáci po ukončení povinné školní docházky, zejména pak ti ze sociálně slabších poměrů. Ve

školním roce 2018/2019 je na škole evidováno 200 žáků v 9 oborech kategorie E. Kromě těchto oborů škola nabízí vzdělávání i v oboru dvouleté praktické školy. Všichni žáci školy přicházejí na přijímací řízení na základně doporučení Pedagogicko-psychologické poradny (PPP) nebo SPC. Školu navštěvují především žáci z Kladna a bezprostředního okolí a během výuční doby jich předčasně odejde zhruba 20 %, nicméně škola bez problémů jejich místa doplní žáky přecházejícími z jiných škol. Do školy na jaře 2019 docházelo 70 žáků se SVP, ale v důsledku oborového zaměření školy je podle odhadů zástupců školy zhruba 60 % žáků „negramotných“ a škola tak v některých případech supluje spíše výuku základů čtení a psaní. Škola měla 8 asistentů pedagoga. Specifikem školy je individuální přístup k řešení problémů učňů, zejména pak v případě školní absence, kdy se vedení školy snaží okamžitě kontaktovat žáka, či jeho rodinu. Proto jsou zástupci školy s některými rodiči v podstatě každodenně v kontaktu. Díky tomuto přístupu se škole podařilo snížit dlouhodobou neomluvenou absenci ze 100 žáků na 12 žáků.

2.1.5. Další instituce

Oddělení sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD)

Školy v řešení absence poměrně úzce spolupracují s Oddělením sociálně-právní ochrany dětí města Kladna, který pro školy vypracoval i návod, jak postupovat při řešení neomluvené absence, který vychází z příslušných metodik MŠMT a MPSV. Po nahlášení záškoláctví chtějí pracovníci OSPODu také po školách soupis všech opatření, které zatím ve věci podnikly. OSPOD také každoročně pořádá setkání pro zástupce škol, kde je seznamuje se změnami v legislativě a metodikách. Zástupci škol ale často mluvili o tom, že si přijdou nedostatečně informovaní ze strany OSPODu a dalších orgánů činných v přestupkovém řízení o tom, zda už řízení ohledně neomluvené absence proběhlo a jaké byly jeho výsledky. Ustáleným mechanismem sdílení informací jsou tzv. výchovné komise na školách, a to i za účasti OSPOD, které jsou k dispozici všem spádovým školám. Dále OSPOD pořádá tzv. případové konference k řešení jednotlivých případů zanedbání výchovné péče, kterých se mohou školy účastnit.

Pedagogicko-psychologická poradna

Kladenská pedagogicko-psychologická poradna měla na jaře 2019 sedm úvazků, přičemž v případě nalezení kvalifikovaného personálu by měla mít až 12 úvazků. Poradna se tak potýká s nedostatkem psychologů, což se projevuje především na zatížení poradenského zařízení a na dlouhých čekacích dobách na vyšetření. Hlavní činností poradny je vyšetřování školní zralosti, dále pak kontrola dětí s podpůrnými opatřeními asistenta pedagoga. Poradna nabízí rodičům individuální konzultace, kde je možné podrobněji probrat zprávu z vyšetření a navrhovaná podpůrná opatření. Poradna je v kontaktu i s neziskovými organizacemi, např. ohledně vyšetření dětí do přípravných tříd nebo na v rámci setkávání školních metodiků prevence.

Speciální pedagogická centra

Školy, které integrují děti se smyslovým postižením, poruchami autistického spektra a tělesným postižením, spolupracují také s příslušnými speciálně pedagogickými centry (při ZŠ Pařížské,

ZŠ Brjanské a ve Vrapicích), která pomáhají nastavit individuální vzdělávací plány či spolupráci s asistentem pedagoga.

2.1.6. Volnočasové aktivity a sociální služby

Součástí vzdělávací sítě jsou i různé formy neformálního vzdělávání. Všechny školy mají několik oddělení školní družiny a disponují množstvím kroužků. ZŠ Pařížská provozuje i školní klub, přednostně v něm fungují různé kroužky a doučování³. S podporou města fungují i dva spolky pro mladé školáky: Sportovní a kondiční klub Kladno a Hokejový klub Kladno. Město dále provozuje dvě základní umělecké školy a Středisko volného času Labyrint, které vedle T.J. Sokol Kladno a skautská střediska patří mezi největší poskytovatele volnočasových aktivit v sídlišti; jejich aktivit se však sociálně znevýhodněné děti až na výjimky neúčastní.⁴

Některé sociálně znevýhodněné děti a mládež společně s jejich rodinami využívají sociálně aktivizační sociální službu pro rodiny s dětmi (SAS), kterou provozují Člověk v tísni (pokrývá cca 35 rodin) a středisko ROSA (40 rodin). Organizace ROSA v rámci SAS nabízí individuální skupinovou práci s dětmi na soukromé ubytovně v Dubí, kde má organizace pronajaté prostory a kde jednou týdně nabízí vzdělávací a volnočasové aktivity pro děti předškolního věku a děti prvního stupně základní školy. Na území Nových Kročehlav působí organizace spíše okrajově v důsledku větší vzdálenosti lokality.

Ve Starých Kročehlavech je v sídle organizace Člověk v tísni provozováno nízkoprahové zařízení pro děti a mládež, jeho cílovou skupinou jsou děti od 7 do 19 let a navštěvuje ho zhruba 10-12 dětí denně, přičemž většina z nich dochází do zařízení pravidelně. Děti z Nových Kročehlav do něj však kvůli větší vzdálenosti příliš nedocházejí. Člověk v tísni v Kladně se dále věnuje podpoře vzdělávání, v rámci které nabízí především skupinové a individuální doučování, které probíhá většinou v rodinách, ale i na některých školách. Doučování realizují dobrovolníci, mezi které patří i množství sociálních pracovníků nebo např. zaměstnanci firmy Lego.

³ Podobnou aktivitu nabízejí bezplatně i spolek Vějíř a organizace Člověk v tísni.

⁴ Zdroj: *Vstupní analýza vzdálené dílčí podpory v Kladně: Závěrečná zpráva z výzkumného screeningu*. (Korecká, Kunová & Mair 2018).

2.2. Shrnutí výsledků činnosti lokálního partnerství

2.2.1. Spolupráce Statutárního města Kladno a Agentury pro sociální začleňování v režimu vzdálené dílčí podpory pro oblast vzdělávání

V rámci spolupráce byla stanovena pracovní skupina, složená ze zástupců základních škol (ZŠ Norská, ZŠ Školská, ZŠ Pařížská a ZŠ Vodárenská), mateřských škol (MŠ J. Hory, MŠ Čtyřlístek), zástupců města Kladna (statutární náměstek primátora, vedoucí oddělení školství a vedoucí sociálního odboru) a zástupců Agentury pro sociální začleňování. Tato skupina se poprvé sešla 21. března 2019, vedle představení výsledků výzkumu Agentury k tematice předčasných odchodů ze vzdělávání zde byla nastavena spolupráce formou kulatého stolu k tématu záškoláctví, na které posléze navázalo setkání k tématu spolupráce škol a nestátních neziskových organizací (NNO). Účelem kulatého stolu bylo, aby jednotliví aktéři zasahující do problematiky záškoláctví ve městě Kladně sdíleli společně své zkušenosti a možnosti organizací, které reprezentovali, a došlo k výměně osobních kontaktů zapojených stran. Účastníky diskuze byli, kromě škol a zástupců města, odborníci z OSPOD, metodik z Pedagogicko-psychologické poradny Kladno, dětská lékařka a kladenská státní zástupkyně. Vyplynul zde požadavek na návazné setkání škol se zástupci NNO (Člověk v tísni, ROSA), na kterém proběhlo též představení prvotních zjištění z výzkumu Agentury v lokalitě Nové Kročehlavy, včetně doporučení pro práci s cílovou skupinou ohrožených žáků. Výstupem obou kulatých stolů je série opatření v návrhové části pro efektivnější prevenci záškoláctví a spolupráci zapojených stran (města, škol, NNO a rodin žáků).

Účastníci pracovní skupiny pozitivně hodnotili přínos proběhlých kulatých stolů pro setkání zapojených aktérů. Jako další krok se nabízí debata nad kompetencemi jednotlivých stran (škola, OSPOD, NNO, zákonný zástupce dětí) ve vztahu k rizikovým jevům na škole obecně a k dalšímu prohloubení spolupráce mezi aktéry.

2.2.2. Dobrá praxe

Z rozhovorů se zástupci škol a neziskových organizací vyplynulo několik funkčních postupů z hlediska přístupu k sociálně znevýhodněným dětem a mládeži:⁵

- Zástupci škol z pracovní skupiny vyzdvihovali **nutnost individuálního přístupu** a komunikace, a to nejen k dětem, ale i k rodičům. To také znamenalo porozumět prostředí, ze kterého rodiny pocházejí a že např. nelze očekávat stejnou úroveň domácí přípravy od dětí z ubytoven jako od dětí rodičů střední třídy.
- Dalším z podnětů ze strany vedení škol je nutnost **minimalizovat finanční závazky** rodičů ze sociálně slabších poměrů vůči školám. Dobře se v tomto smyslu osvědčil **sociální fond školy**, který provozuje ZŠ Norská a umožňuje financování výukových pomůcek, dopravy, stravného apod.

⁵ Podrobněji viz dokument Vstupní analýza vzdálené dílčí podpory vzdělávání pro Kladno (Agentury pro sociální začleňování, 2019)

- ZŠ Norská figuruje jako **správce dávky v případě příspěvku na dítě** u některých sociálně znevýhodněných rodičů, kteří mají děti zapsané na této škole. Podle zástupců školy se správcovství dávky, i přes administrativní náročnost, osvědčilo. Rodiče tak prostřednictvím školy šetří, prostředky jsou pak užity na úhradu nákladů spojených s výukou (pomůcky, výlety apod.), přebytky našetření peníze pak rodiče kvitují, neboť činí větší sumu a mohou je použít třeba na úhradu nákladů spojených s bydlením apod.
- Mezi sociálně znevýhodněnými žáky byl na školách největší zájem o sportovní a hudebně-taneční kroužky. ZŠ Pařížská nabízí svým žákům zdarma **kroužek hry na hudební nástroje**, který je součástí projektu organizace Vějíř a do kterého se daří aktivně zapojit i rodiče. Zároveň se ukazuje, že pokud škola zařídí dětem ze sociálně slabších poměrů obědy zdarma, podpoří tím i jejich setrvání na volnočasových aktivitách nebo na doučování v budově školy.
- ZŠ Školská intenzivně spolupracuje se Speciálním pedagogickým centrem ve Vrapicích na **prevenci školní neúspěšnosti v prvním ročníku základní školy**. Škola se společně s SPC snaží včas odhalit problémy u dětí v prvních třídách a nastavit adekvátní podpůrná opatření tak, aby dítě zbytečně neopakovalo hned první ročník, případně aby mu škola nemusela udělit dodatečný odklad. Na dvou sledovaných školách (ZŠ Školská a ZŠ Norská) také využívají aktivní detekci žáků ze sociálně vyloučených rodin pomocí on-line diagnostického nástroje Primární prevence ohrožení dětí v 1.třídě z dílny Nadace Sirius⁶.
- Organizace Člověk v tísni nabízí žákům středních škol a 9. ročníků základních škol možnost získat motivační **Retrostipendium nadace Albatros**, které pomáhá žákům finančně udržet se na škole a má pozitivní vliv na prospěch a školní docházku, jejichž určitá úroveň je podmínkou vyplácení stipendia.

2.2.3. Problémy a překážky v optimálním zapojení dětí a žáků ze sociálně znevýhodněného prostředí do formálního i neformálního vzdělávání

V Nových Kročehlavech část rodin s dětmi bydlí v substandardních bytových podmínkách, zejména v prostředí ubytoven, což má neblahý vliv na sociální poměry v těchto rodinách i socializaci dětí, včetně přípravy do školy a trávení volného času. V lokalitě je omezená nabídka volnočasových aktivit pro sociálně znevýhodněné děti a žáky v mimoškolním prostředí.

Významným aspektem na některých školách je zvýšený počet žáků pocházejících ze sociálně znevýhodněného prostředí. V důsledku systému nastavení spádových obvodů a dalších vlivů při rozdělování žáků na základních školách (především odmítání žáků při zápisu a posílání na jiné školy) dochází ke kumulaci sociálně znevýhodněných žáků na některých školách a tudíž i ke zvýšenému riziku segregace sociálně znevýhodněných žáků⁷. Např. ZŠ Školská v této souvislosti uvedla, že až 30 %

⁶<https://www.nadacesirius.cz/projekty/primarni-prevence/primarni-prevence-ohrozeni-deti-1-trid-zs-na-kladensku>

⁷ Dle metodiky vydané MŠMT je segregovaná škola taková, kde tvoří romští (případně sociálně-kulturně znevýhodnění) žáci více jak 30% ze všech žáků na škole.

žáků školy tvoří děti z ubytoven. Žáci těchto škol mají řádově více neomluvených hodin na žáka v porovnání s dalšími školami a školy trpí i zvýšeným výskytem kázeňských problémů u žáků. Všechny tyto vlivy dohromady způsobují, že některé školy jsou veřejností vnímány jako ty horší, kam jsou „odkládány“ problémové děti.

Zatímco neomluvenou absenci má město dobře ošetřenou metodikou vypracovanou OSPODem, počty omluvených hodin na některých školách vzbuzují podezření na tzv. skryté záškoláctví, kdy jsou zdraví žáci s vědomím rodiče či lékaře omluveni mimo školu. Podezření na omlouvání takové absence lékařem zaznělo i na kulatém stole věnovaném tématu záškoláctví od jedné z ředitelek základních škol.

Školy s vyšším podílem sociálně znevýhodněných žáků opakovaně mluvily o potřebě vlastního sociálního pracovníka, aby jim pomohl řešit problém neohlášených absencí žáků. Mělo by jít o někoho, kdo ráno zajde do rodiny, když dítě do školy nepřišlo a když se škole nedaří zkontaktovat s rodiči po telefonu. Tyto aktivity by mohl školám pomoci realizovat i školní asistent⁸ nebo asistenti prevence kriminality (v případě návštěv rodin v místě jejich bydliště).

V souvislosti s absencí mluvily školy o zvýšené administrativní náročnosti v důsledku množství zpráv, které posílají na OSPOD, které se často týkají neomluvené absence. Další zátěž pro školy představují potíže s migrujícími rodinami (ZŠ Pařížská uvádí příchod 52 žáků ke 3. čtvrtletí školního roku 2018/2019), na ZŠ Školské uvedli, že se škola potýká s náhlými odchody žáků do zahraničí, kdy není hlášeno ukončení školní docházky. Problematická je i úroveň znalostí z některého předmětu např. tím, že ho žák vůbec neabsolvoval v důsledku jiné skladby předmětů ve školních vzdělávacích programech (ŠVP) různých škol apod.

Z údajů poskytnutých Pedagogicko-psychologickou poradnou Kladno je patrné, že na úrovni celého Kladna podstoupilo vyšetření školní zralosti ve školním roce 2017-18 v rámci MŠ 454 dětí. Z celkem vyšetřených dětí byl 297 doporučen odklad v nástupu do základní školy. Z celkového počtu téměř 1000 zapsaných dětí jde téměř o 30% žáků, kterým je odložen nástup do školní docházky, což značně převyšuje celorepublikový průměr, který se pohybuje do 20 procent.⁹ Vysoký počet odkladů zároveň ukazuje na nedostatečnou připravenost žáků na povinnou školní docházku.

Zástupci škol v rozhovorech mluvili i o tom, že si často připadají jako jediní, kdo s některými sociálně znevýhodněnými dětmi pracují a jako by to všechno záleželo jen na nich. Zvláště u dětí

⁸ O školního asistenta bylo možné žádat v rámci *Šablon II*. Aktuálně lze o školního asistenta žádat do konce června 2020 v rámci Výzvy č. 02_19_075 *Inkluzivní vzdělávání pro sociálně vyloučené lokality II (SVL II)*. Blíže viz <https://opvvv.msmt.cz/vyzva/vyzva-c-02-19-075-inkluzivni-vzdelavani-pro-socialne-vyloucene-lokality-ii-svl-ii.htm>. Dále např. město Aš tuto pozici hradí v rámci městského projektu prevence kriminality.

⁹ Na základě informací Odboru školství Magistrátu města Kladno bylo ve sledovaném období roku 2018 zapsáno v Kladně do 1. ročníků ZŠ 996 žáků, viz. <https://kladenskelisty.cz/167653/do-kladenskych-skol-se-prislo-predstavit-k-zapisu-temer-tisic-deti/>. V případě 297 odkladů jde tedy o poměrně vysoké číslo v porovnání s celorepublikovým průměrem. Navíc panuje odborná shoda, že počet dětí s odkladem by se měl pohybovat kolem 2% z daného populačního ročníku, viz. <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/msmt-k-zapisum-do-prvnich-trid-zs-se-chysta-kolem-137-000-deti/1739224>

ohrožených školním neúspěchem nebo výchovnými problémy by uvítali partnera, který by s těmito dětmi pracoval i odpoledne po vyučování formou doučování a volnočasových aktivit v místě bydliště. Podobná posila v terénu by byla vhodná též na informování a edukaci zákonných zástupců v přípravě dětí do školy (např. posílením role koordinátora menšin či terénních pracovníků).

Od zástupkyně z organizace Člověk v tísni i dalších osob zaznělo, že žáci ze sociálně znevýhodněných rodin, pokud vůbec někam, tak ve velké většině případů, po dokončení povinné školní docházky nastupují na SOU a praktickou školu do Vrapic. Vzhledem k zaměření školy to znamená, že většina dětí z tohoto prostředí absoluuje obory kategorie E, které spadají do oblasti nižšího středního vzdělávání a mají nižší nároky v oblasti všeobecného i odborného vzdělávání, ačkoliv část z těchto dětí by měla schopnosti i na náročnější maturitní obory.

Z rozhovorů se zástupci škol i obce vyplynulo, že systém dávek podpory v nezaměstnanosti a dalších sociálních dávek není nastaven optimálně. Na jedné straně figuruje vysoký počet dlouhodobě nezaměstnaných obyvatel v produktivním věku, kteří žijí ze systému sociálních dávek. Na straně druhé existuje množství rodin, které nemají dostatečné finanční prostředky na zaplacení obědů dětem ve školách a protože nesplňují parametry pro nárok na dávky v hmotné nouzi, nedosáhnou na podporu formou obědů zdarma.

3. NÁVRHOVÁ ČÁST

3.1. Cíle a opatření formulované aktéry pracovní skupiny:

Cíl	Opatření
1. Snížení míry záškoláctví (včetně skrytého) efektivnějšími mechanismy přenosu informací	1.1. Zřídit pozice školních asistentů, či upravit kompetence asistentů prevence kriminality, kteří budou mít na starost denní kontakt s rodinami (zákonnými zástupci) v případě absence žáků ve škole s podezřením na záškoláctví.
	1.2 Posílit přenos informací mezi školou a OSPOD. K uvážení je zařazení podepsání informovaného souhlasu zákonných zástupců dětí, se kterými je OSPOD v kontaktu a následného poskytnutí informací škole o závěrech jednání OSPOD a zákonných zástupců dětí.
	1.3 Zaměřit se i na skryté záškoláctví formou spolupráce s dětskými lékaři telefonickým ověřením dlouhodobé (lékařem potvrzené) absence dítěte v případě, že panuje podezření na skryté záškoláctví.
2. Nastavení cílené intervence v sociálně znevýhodněných rodinách	2.1 Personálně posílit pozici terénní pracovníka - koordinátora menšin při Odboru sociálním Magistrátu města Kladna, který bude informovat zákonné zástupce o nutnosti dodržování rodičovských povinností a cíleně zvyšovat jejich kompetence s přípravou dětí do škol.
	2.2 V rámci koncepce bytové politiky města podpořit přesun rodin s dětmi z ubytoven.
	2.3 Posílit fungování dětských kroužků a doučovacích skupin na školách i v místě bydliště dětí, které v současné době realizují Člověk v tísni, ROSA a Dobrovolnické centrum Kladno. ¹⁰
3. Zajištění růstu kompetence pedagogů a možností škol při práci se sociálně znevýhodněnými dětmi a jejich rodiči	3.1 Po vzoru ZŠ Norská zřídit fond školy na financování školních pomůcek a školních akcí pro sociálně potřebné i na dalších základních školách (zejména na ZŠ Pařížské). Vhodné by v tomto směru bylo zajistit od zřizovatele ve spolupráci se ZŠ Norská nasdílení pravidel používání fondu školy, jakož i dalších podpůrných opatření (zejména čerpání sociálních dávek na dítě prostřednictvím školy).
	3.2 Nastavit systematickou spolupráci základních škol s Adiktologickou ambulancí ADA+ Kladno a informování základních škol o možnosti využití služeb ADA+ na školách.
	3.3 Podpořit zaměstnanost psychologů a dalších odborníků na školách finančními pobídkami (Ize formou grantů), případně i nabídkou bydlení tak, aby byli podpořeni nejen žáci, ale i pedagogové formou supervizí apod.

¹⁰ Nabízí se finanční podpora NNO či pomoc s propagací aktivit organizací na školách v regionu.

4. Podpora zdravého třídního klimatu na školách	4.1 Zprostředkovat školám podporu k ošetření třídního kolektivu v případě rizikového chování ze strany žáků s vysokou absencí (a kázeňskými problémy). ¹¹
	4.2 Nadále pracovat se systémem spádových obvodů tak, aby sociálně či jinak znevýhodnění žáci nebyli ve vysoké koncentraci jen na několika školách

3.2. Analýza rizik

- neshoda lokálních partnerů při implementaci plánu
 - o pravděpodobnost: střední
 - o dopad: vysoký
 - o eliminace: zahrnutí všech partnerů do lokálního partnerství
- nesouhlas obyvatel s podporou sociální inkluze
 - o pravděpodobnost: střední
 - o dopad: vysoký
 - o eliminace: aktéři mají dostatek nástrojů (viz opatření plánu) v poskytování podpory klientům i předcházení vzniku problémů či jejich řešení v počáteční fázi
- nedostatek finančních prostředků
 - o pravděpodobnost: střední
 - o dopad: vysoký
 - o eliminace: pokračující spolupráce ASZ a SM Kladno, příprava navazujících projektů
- rozpad lokálního partnerství
 - o pravděpodobnost: nízká
 - o dopad: vysoký
 - o eliminace: pokračování v podpoře ASZ, zapojení lokálních partnerů do strategického a procesního řízení města

¹¹ Lze využít doporučení od metodika prevence při PPP Kladno.

4. IMPLEMENTACE PLÁNU

Plán vznikl na základě spolupráce mezi jednotlivými aktéry, jeho nositelem je Statutární město Kladno. Je platný 1 rok od svého schválení, po roce by měl být vyhodnocen a v případě potřeby revidován. Statutární město Kladno rozhoduje o další implementaci vytvořeného a schváleného plánu.

4.1. Role subjektů zapojených do realizace plánu vzdálené dílčí podpory v oblasti vzdělávání

Plnění jednotlivých kroků a stanových cílů zajišťuje SM Kladno ve spolupráci se zapojenými partnery.

Do realizace plánu vzdálené dílčí podpory v oblasti vzdělávání budou zapojeny:

- SM a Magistrát města Kladno jako vedoucí činitel a koordinátor lokálního partnerství, nositel a realizátor cílů plánu vzdálené dílčí podpory, SM Kladno zajišťuje potřebné finanční prostředky zejména v oblasti udržování podpory a koordinace jednotlivých subjektů, především školských zařízení
- školská zařízení jako realizátor cílů a opatření plánu a klíčová součást lokálního partnerství
- další spolupracující subjekty (NNO) jako součást lokálního partnerství, které se podílejí na realizaci relevantních cílů a opatření plánu vzdálené dílčí podpory

Implementaci plánu vzdálené dílčí podpory v oblasti bude zajišťovat lokální partnerství, které je navrženo zachovat ve stávajícím rozsahu, případně rozšiřovat o další relevantní subjekty zejména v závislosti na potřebách partnerů vyplývajících z realizace systémových cílů plánu vzdálené dílčí podpory. Lokální partnerství sleduje realizaci plánu vzdálené dílčí podpory.

4.2. Spolupráce Statutárního města Kladno a Agentury pro sociální začleňování v režimu vzdálené dílčí podpory

V návaznosti na zpracování tohoto Plánu Vzdálené dílčí podpory v oblasti vzdělávání je možné pokračovat ve spolupráci mezi Statutárním městem Kladno a Agenturou pro sociální začleňování.

V současnosti jsou možné 3 podoby:

- 1) **spolupráce nebude pokračovat, SM Kladno na základě vlastního rozhodnutí bude v oblasti vzdělávání postupovat samostatně**
- 2) **SM Kladno a ASZ budou na základě dohody pokračovat ve spolupráci (podmínkou je zaslání dopisu s žádostí o pokračování spolupráce řediteli ASZ), jejímž výstupem bude Místní plán inkluze**
- 3) **SM Kladno bude na základě žádosti a posouzení Monitorovacím výborem Agentury umožněno v rámci vzdálené dílčí podpory zapojení do výzvy č. 52 OP Zaměstnanost a tím i čerpání finančních prostředků na plnění cílů a opatření Místního plánu inkluze**

SM Kladno by byl v případě pokračování spolupráce (viz body 2 a 3 výše) k dispozici pracovník ASZ pro konzultace či připomínkování:

- činností souvisejících s tvorbou Místního plánu inkluze, zajištěním funkčnosti lokálního partnerství, vyhledáváním vhodné dobré praxe apod.,
- návrhů, dílčích či komplexních výstupů v oblasti přípravy projektů, podání žádostí, nastavení a zajištění realizace projektů.

Vzdálenou dílčí podporu lze poskytovat v období let 2019 – 2021.

ZÁVĚR

Uvedená zpráva vznikla jako výstup jednoleté spolupráce Statutárního města Kladno a Agentury pro sociální začleňování v rámci Memoranda o spolupráci formou vzdálené dílčí podpory podepsaného v srpnu 2018. Výstupy spolupráce jsou uvedeny ve formě cílů a opatření ve Strategické části tohoto dokumentu. Implementace nabídnutých opatření je na dalším jednání města, případně dalších zapojených stran v doporučené lhůtě jednoho roku od data schválení dokumentu Radou města.

SEZNAM ZKRATEK

MŠ	mateřská škola
NNO	nestátní nezisková organizace
OSPOD	orgán sociálně-právní ochrany dětí
PPP	pedagogicko-psychologická poradna
SAS	sociálně aktivizační služba
SM	statutární město
SOU	střední odborné učiliště
SPC	speciální pedagogické centrum
SVČ	středisko volného času
SVP	speciální vzdělávací potřeby
ZŠ	základní škola
ŠVP	školní vzdělávací program